

De aard van stilte

– Surendra Narayan

In de leringen van de groten is de noodzaak van stilte op verschillende niveaus van bewustzijn altijd benadrukt. Met betrekking tot spreken heeft een leraar gezegd: 'stilte is betuigeling van spraak.' Het theosofisch juweeltje, *Aan des Meesters voeten*, adviseert ons het volgende: 'Het is goed weinig te spreken; beter nog niets te zeggen, tenzij u er geheel zeker van bent dat wat u wilt zeggen waar, vriendelijk en helpend is.'

Dan gaat het verder:

'Eén opsomming van de vereisten geeft ze aldus: weten, durven, willen en zwijgen; en de laatste van de vier is de moeilijkste van alle.'

Surendra Narayan was gedurende vele jaren Internationaal Vice-president van de TS.

Hier kunnen wij denken aan dat bekende incident in het leven van de Boeddha toen iemand, terwijl hij een betoog hield, begon de Boeddha te verwensen met vreselijke vloeken, maar de Boeddha, die kalm bleef onder die stroom verwensingen, vroeg hem na afloop alleen: 'Vriend, wat gebeurt er met een geschenk wanneer het niet wordt aanvaard door de persoon voor wie het is meegebracht?' *Het licht van Azië* van Sir Edwin Arnold maant ons: 'beheers de lippen alsof zij paleisdeuren waren, waarachter de Koning huist; laat alle woorden kalm en eerlijk en beleefd zijn, daardoor winnen ze aan kracht.'

Een ander bewustzijnsniveau heeft te maken met onze gedachten en gevoelens. Stilte van onze gedachten en gevoelens betekent ook dat wij kalm en onverstoort blijven bij wat er gebeurt of tot ons komt van buitenaf. Het kan een uitbrander zijn, of een gevoel dat wij niet voldoende gewaardeerd of bedankt worden of zelfs genegeerd worden, dat ons niet gevraagd wordt te spreken op een gelegenheid of bijeenkomst; misschien zelfs dat wij niet gelukkigwens worden op onze verjaardag of jubileum. Trots en arrogantie worden grote hinderpalen bij het ontwikkelen en handhaven van de stilte van onze gedachten en gevoelens. In haar boodschap aan de Amerikaanse Sectie in 1889 waarschuwde Madame Blavatsky:

‘Er zijn veel energieke leden van de Theosofische Vereniging die willen werken en die hard willen werken. Maar de prijs voor hun hulp is dat al het werk op hun manier moet gebeuren en niet op die van iemand anders. En als dit niet gebeurt, zakken ze weg in apathie of verlaten zij de Vereniging, waarbij zij luidkeels roepen dat zij de enige ware theosofen zijn.’

Soms bevatten zelfs grappige reclames op de televisie een serieuze boodschap, zoals die waarin een man, terwijl passagiers dringen om een plaats te vinden in een overvolle bus, tegen een andere man roept, ‘Waarom gaf u mij een duw?’ En de ander antwoordt, ‘Ik gaf u geen duw, maar zelfs al had ik dat gedaan, waarom pakte u hem dan aan?’ Jammer genoeg pakken we zulk ‘geduw’ aan en bergem we het graag en gretig op in ons denken en gaan we door met mokken en lijden.

Opperste stilte daagt wanneer wij ons zuivere zelf beginnen te begrijpen, ‘de geest binnenin ons hart’, en daarin trachten te leven. Dat zelf is onze ware aard, verenigend en altijd harmonieus.

Zoals een Leraar eens heel verstandig opmerkte: ‘De functie van de hersenen is opnemen, maar het zijn uw hersenen, die net als uw bandrecorder functioneren. Stop de opname wanneer iemand u vleit of bekritiseert met scherpe, onvriendelijke woorden. Dit zal u lange tijd geluk in uw leven brengen!’

Stilte, of een aspect ervan dat kalmte genoemd wordt, ontstaat ook door het begrijpen van de Wetten der Natuur. Deze Wetten zijn onveranderlijk en onpartijdig en daarom heerst er rechtvaardigheid, absolute rechtvaardigheid bij de uitwerking van deze Wetten. Men voelt hier de verleiding een inspirerende tekst van Annie Besant aan te halen:

‘Hij weet dat wat hem ook overkomt in het leven, van zijn eigen makelij is in het verleden. En dus is zijn houding er één van afwezigheid van verwijt... hij krijgt de aanmoediging zich te herinneren dat de schuld die eens betaald wordt, voor altijd betaald is... Elke karmische schuld die hij betaalt, wordt voor altijd uit het kasboek van het leven geschrapt. En zo komt het dat hij rustig wordt ook als hij pijn lijdt, want de innerlijke mens is tevreden met de Wet.’

Men zou kunnen zeggen dat, in essentie, de stilte verstoord wordt wanneer wij ertoe neigen ons te identificeren met onze voertuigen – de fysieke, astrale en mentale lichamen en hun eigenzinnige begeerten. Daarin ontstaat een onderscheid tussen ‘mij’ en ‘u’, mijn behoefte en die van u, mijn voorkeur en afkeer en die van u, en van mijn interesses, geluk, eisen en verlangens. Zoals de Boeddha het formuleerde: ‘Voor iemand die zich vastklampt, bestaat er beweging, maar voor iemand die zich niet vastklampt is er geen beweging.’ De leringen gaan verder en voegen eraan toe dat zelfs een fijner gevoel of emotie zoals *zich aangetrokken voelen* tot sommigen of allen een ‘roersel is van dorst, misschien dorst in zijn meest nobele vorm.’ En op de vraag wat er overblijft als alles dat de aard heeft van toeneiging wordt weggenomen, is het gegeven antwoord: “*Vriendelijkheid* blijft er over, zuivere vriendelijkheid”. Vriendelijkheid is liefde die gezuiverd is door inzicht vanuit de droesem van verlangen en gehechtheid.

Opperste stilte daagt wanneer wij ons zuivere zelf beginnen te begrijpen, ‘de geest binnenin ons hart’, en daarin trachten te leven. Dat zelf is onze ware aard, verenigend en altijd harmonieus. Zulk begrip ontstaat door onderscheidingsvermogen tussen het werkelijke en het onwerkelijke, het permanente en het voorbijgaande, het blijvende en het veranderlijke, het zelf en het niet-zelf. *Waakzaamheid* en voortdurend *beseft* zijn aangewezen als de gidslampen. Dingen en gebeurtenissen ‘*wijs zien*’ is een andere manier om dezelfde aanwijzing te formuleren.

J. Krishnamurti moedigt ons aan:

'U moet zich vlammend bewust zijn, bewust van uw spreken, van uw snobisme, van uw angsten, uw bezorgdheid, uw schuldgevoel. En wanneer u sterft voor al deze dingen dan ontstaat uit dat denken de schoonheid van de stilte.'

Hij licht het belang hiervan op ons dagelijks leven verder toe en zegt:

'In het licht van die stilte kunnen alle handelingen plaatsvinden, het dagelijks leven... en men vraagt: "Is het mogelijk te functioneren in deze wereld met dit enorme gevoel van stilte?" ... Wanneer men die vraag stelt, scheidt men stilte van handeling. Daarom is het een verkeerde vraag... u weet wel, het is als een trommel die strak gespannen staat, en

wanneer u er op slaat geeft hij u de juiste toon, maar zelf blijft hij altijd leeg, stil!'

Zo is de toestand van zuiver bewustzijn, volkomen stil en toch kloppend in een heilige trilling.

'Wie aan yoga zich geeft met zuiver gemoed, beheerst, met beteugelde zinnen, en wiens zelf geworden is tot het Zelf van alle wezens, die wordt, ofschoon hij werken verricht, daardoor niet bezoedeld.' (Bhagavad Gita, V.7) .¹

Noot

1 De Bhagawad Gita, door Ir. J.A. Blok, Ae.E.Kluwer, Deventer

Uit *The Theosophist*,
november 2001
Vertaling: A.M.I.

Angst is misschien wel de grootste vijand van openheid.
Hoeveel mensen zijn er niet bang om hun geweten te volgen
omdat ze liever meegaan met de mening van anderen
dan met dat waarvan ze in hun hart weten
dat het de waarheid is?

Thomas Merton